

25 ינואר 2018

לפרסום

רוב הישראלים והפלסטינים כבר אינם תומכים בפתרון שתי המדינות, רוב הפלסטינים וכמעט מחצית היהודים חושבים פתרון זה אינו אפשרי.

הצהרת טראמפ גרמה לירידה בתמיכה בפתרון של שלום בקרב פלסטינים ועלייה בתמיכה במאבק מזוין. בקרב יהודים ישראלים שיעור שמעדיף הסדר שלום ירד והתמיכה למלחמה מכריעה עלה בסקר הנוכחי

23 בינואר 2018 – רק מיעוט מקרב היהודים הישראלים ומקרב הפלסטינים (46% מכל אחת מהאוכלוסיות) תומכים ברעיון שתי המדינות כפתרון לסכסוך. התמיכה בקרב הפלסטינים ירדה ב-6 נקודות האחוז לעומת יוני 2017, בעוד התמיכה בקרב היהודים הישראלים נשארה כמעט בלי שינוי. בקרב ערביי ישראל נרשמה התמיכה הגבוהה ביותר ברעיון, והיא עומדת על 83%. התמיכה בקרב הפלסטינים בחבילה של 9 נקודות ליישום רעיון שתי המדינות כפתרון קבע ירדה מ-43% לפני 6 חודשים ל-40% בלבד בסקר הנוכחי. בקרב היהודים הישראלים עלתה התמיכה מ-32% ל-35%, אבל עדיין מדובר בירידה משמעותית לעומת יוני 2016 (אז עמדה התמיכה על 48%). נכון להיום, 43% מכל הישראלים תומכים בחבילת הצעדים, לעומת 41% ביוני 2017.

הוספת תמריצים מדיניים הביאה חלק מהמתנגדים לשנות את דעתם, ויצרה רוב לתומכים בתוכנית המפורטת לפתרון שתי המדינות. בשני הצדדים, הבטחת אופיה הדמוקרטי של המדינה הפלסטינית העתידית, היא לבדה, שינתה את התמונה והביאה רוב לתומכים בפתרון. נוסף לכך, מיעוט גדול בקרב הפלסטינים המתנגדים לחבילת הצעדים ישנה את דעתו אם ישראל תכיר בנכפה ובסבל של הפליטים. באופן דומה, יהודים ישראלים ישנו את דעתם אם ההסכם יתיר ליהודים לבקר בהר הבית. כשמוסיפים את אלה לתומכים המקוריים, מגיע שיעור התמיכה הכולל לרוב משמעותי.

חלק גדול מהנשאלים בשני הצדדים – כמעט מחצית מהיהודים הישראלים ו-60% מהפלסטינים – סבור שההתנחלויות התרחבו במידה כזאת, עד שפתרון שתי המדינות כבר אינו ישים. רוב גדול בשני הצדדים מאמין שאי אפשר לסמוך על הצד האחר. הערכה כי אין היתכנות לפתרון שתי המדינות והיעדר אמון קשורים בצורה הדוקה להתנגדות לתוכנית. הממצאים מראים גם ירידה בשיעור הישראלים היהודים ובשיעור הפלסטינים הסבורים כי הצד האחר רוצה שלום.

חסוי עד 10:30 שעון קהיר

בסקר הנוכחי רק 26% מהפלסטינים, לעומת 45% ביוני האחרון, אמרו שצריכים להגיע להסכם שלום, ואילו 38%, לעומת 21% בסקר הקודם, בחרו באפשרות של מאבק מזוין. בקרב הישראלים, הקבוצה הגדולה ביותר (38%) בחרה שלום (עדיין מדובר בירידה לעומת 45% ביוני האחרון), בהשוואה ל-19% שבחרו "מלחמה מכרעת" בפלסטינים (ביוני האחרון, רק 12% בחרו באפשרות המלחמה).

אלה הממצאים של הסקר הפלסטיני-ישראלי החדש: סקר משותף שמתפרסם היום מטעם [מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום באוניברסיטת תל אביב](#) ומטעם [המרכז הפלסטיני למדיניות ולמחקרים ברמאללה](#), במימון [האיחוד האירופי](#), משרד הנציגות ההולנדית ברמאללה ומשרד תוכנית הפיתוח של האו"ם בשם משרד הנציגות היפנית ברמאללה.

הסקר נערך בדצמבר 2017 בקרב מדגם מייצג של 1270 פלסטינים בגדה המערבית ובעזה ושל 900 ישראלים, עם מדגמים מורחבים של מתנחלים ושל ערביי ישראל. טעות הדגימה היא +/-3% בשתי האוכלוסיות. הסקר בדק את הפרטים של הסכם קבע לשלום, תמריצים למתנגדים, תפיסות לגבי הצד האחר ותרשישים חלופיים לפתרון שתי המדינות, כולל צורות שוויוניות ובלתי-שוויוניות של מדינה אחת וקונפדרציה של שתי מדינות. הסיכום להלן נעשה בידי ד"ר ח'ליל שקאקי ווליד לדאווה מהמרכז הפלסטיני למדיניות ולמחקרים, ובידי ד"ר דליה שיינדלין, עם מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום ומנהלו ד"ר אפרים לביא.

פירוט הממצאים: כשהוצגה חבילת 9 הנקודות להסכם שלום, המבוססת על סיבובים קודמים של משא ומתן, עלתה התמיכה בקרב היהודים הישראלים ב-3 נקודות האחוז לעומת חודש יוני (מ-32% ל-35% כיום). לפני שנה תמכו 48% מכל הישראלים (יהודים וערבים) בחבילה, ואילו כיום תומכים בה רק 43%. 54% מהיהודים הישראלים מתנגדים לחבילה. בצד הפלסטיני צנחה התמיכה בחבילת הצעדים ליישום מ-43% ביוני האחרון ל-40% כיום. לפני שנה (דצמבר 2016) תמכו 42% מהפלסטינים בחבילת הצעדים. ההתנגדות הנוכחית לחבילת הצעדים בקרב הפלסטינים עומדת על 57%. הירידה הנוכחית בתמיכה בקרב הפלסטינים מלווה בירידה בתמיכה ברעיון שתי המדינות, ונמצאת בזיקה הדוקה להערכה כי פתרון זה ישים פחות מבעבר. הערכה זו נובעת כנראה מהודעת הנשיא טראמפ על הכרה בירושלים כבירת ישראל. תוכנית 9 הנקודות לשלום כוללת הקמת מדינה פלסטינית מפורזת, נסיגה ישראלית לקווים שלפני יוני 1967 עם חילופי שטחים שווים, איחוד משפחות בישראל של 100 אלף פליטים פלסטינים, ירושלים המערבית כבירת ישראל וירושלים המזרחית כבירת פלסטין (העיר העתיקה מחולקת בין שני הצדדים) וקץ הסכסוך והתביעות.

סיבות לספק: שיעור גבוה בקרב הנשאלים אינו מאמין בהיתכנות של פתרון שתי המדינות. רוב קטן בקרב הפלסטינים (60%) ומיעוט גדול בקרב היהודים הישראלים (64%) מאמינים שפתרון שתי המדינות כבר אינו אפשרי בשל התרחבות ההתנחלויות. בשני הצדדים, כשלושה רבעים מאמינים שהסיכוי לקיום מדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל בחמש השנים הקרובות נמוך או אפסי (75% מהפלסטינים ו-73% מהיהודים הישראלים). הממצא הזה יציב מאוד.

חסוי עד 10:30 שעון קהיר

הסיבה העיקרית השנייה כרוכה בחוסר אמון כלפי הצד האחר ובדינמיקת סכום-אפס, כלומר האמונה שמה שטוב לצד האחד, רע לצד האחר. פחות מחמישית מהיהודים הישראלים סומכים על הפלסטינים, ורק 9% מהפלסטינים סומכים על היהודים הישראלים. נוסף לכך, רק 30% מהיהודים הישראלים ו-37% מהפלסטינים סבורים שהרוב בצד האחר רוצה שלום. קצת יותר ממחצית היהודים הישראלים (51%) ו-72% מהפלסטינים (כמעט שלושה רבעים) סבורים שמדובר בסכום-אפס.

חלופות: כדי להבין את התרחישים המועדפים על אלה שאינם תומכים בפתרון שתי המדינות, נבחנו שלוש חלופות: (1) מדינה אחת שוויונית, (2) מדינה אחת בלתי-שוויונית (אפרטהייד), (3) תרחיש קיצוני שבו אחד הצדדים מגרש את האחר. כשמפרידים מהניתוח את התומכים בפתרון שתי המדינות, המספר המרבי של תומכים בכל אחת מהחלופות האלה נע בין 10% ל-15% מתוך כל אחת מהאוכלוסיות. כשהופנתה לכל אוכלוסיה בנפרד שאלה על קונפדרציה בין שתי מדינות – ישראל ופלסטין, קיבלה אפשרות זו תמיכה מ-28% מהפלסטינים, 33% מהיהודים הישראלים ו-70% מערביי ישראל.

הסקר המלא מצורף. למידע נוסף: רועי ילין, דובר מרכז תמי שטיינמץ בדוא"ל: ryellin@gmail.com או בטלפון: 054-4654431 (דוברי עברית ואנגלית וכתבים בישראל), או עם חמאדה ג'אבר, המנהל האדמיניסטרטיבי של המרכז הפלסטיני בדוא"ל: hamada.jaber@pcpsr.org או בטלפון: 059-9474310 (דוברי ערבית ואנגלית ואלה הנמצאים בשטחים הפלסטיניים).